ЖУРНАЛ ДЛЯ ШКОЛЯРІВ
МОЛОДШИХ КЛАСІВ

6

ТРАВЕНЬ

Барвінок

ISSN 0132-5930

УВАГА!
Випуск «Веселих каруселей» — таємничий, загадковий, незвичайний! — оголошує
КОНКУРС
на кращу розповідь про вашу зустріч з...
ІНОПЛАНЕТЯНАМИ!..

Див. стор. 12—13

1990

Еміль КАГАНОВ

ПРО ТЕЛЕПАТІЮ

Нещодавно я отримав двійку з читання. Не вивчив вірша. І як я не ховався, як не тулився до парти, Ольга Сергіївна викликала мене.

— Скажи-но, Валеро,— спитав я по дорозі додому свого друга,— як вчителі знають, що хтось не вивчив уроку?

— По очах,— відповів Валера,— це називається телепатія. Ти, скажімо, щось задумав. А телепат вловлює твої думки й читає їх, як у книжці. І ще телепат може, як гіпнотизер, навіяти що завгодно. Вчителі, звичайно, не гіпнотизери, але читати думки учнів їм дуже просто.

— Отже, їх вчать цього в інституті,— припустив я.— Чи, може, є така школа?

— Можливо...

— От мені б попасти до такої школи! В ній я був би відмінником! Слухай, Валеро, а звідки ти знаєш про телепатію?

ся, може, і нам що-небудь вдасться?

— Це дуже важко,— засумнівався він. Проте я вирішив розпочати тренування негайно.

— Ану, накажи мені що-небудь! — сказав я.— Лиш думай добре!

Валера широко розкрив очі, глянув на двері, потім на мене. Я теж широко розкрив очі і дивився на нього, не кліпаючи.

— Ти хочеш, щоб я замкнув двері! — здогадався я.

— Вдома в нас є старий журнал. Там про себе розповідає знаменитий телепат Вольф Мессінг.

— Валеро, дай почитати!

— Ходімо!..

Вдома він швидко знайшов журнал, і ми разом почали читати. Ох, які там історії! Ото була людина! Не людина, а диво! Він народився в Польщі. Ще хлопчиком їхав якось у поїзді без квитка. В цей час увійшов ревізор і став перевіряти квитки. Спочатку Мессінг злякався. А потім підібрав з підлоги клаптик паперу і тицьнув його ревізорові. Той покрутив його і пробив своїм компостером. Ревізор повірив, що то квиток. Уже дорослим Вольф Мессінг виступав на сцені, показував фокуси. А коли до Польщі вдерлися фашисти, вони впіймали Мессінга і кинули до барака. Але він загіпнотизував охорону і втік. Йому вдалося дістатися до Радянського Союзу. Одного разу працівники міліції запросили Вольфа Мессінга в банк. Він дав касирові чистий аркуш з учнівського зошита, а той Вольфові — тарах! — і виклав сто тисяч карбованців!.. Ні! Вольф Мессінг — людина-загадка!

— Валеро! — відразу ж запропонував я.— А якщо ми будемо тренувати-

— Що двері — то справді! — підтвердив він.— Тільки я задумав, щоб ти прочинив їх.

— От бачиш! — зрадів я.— Вже дещо виходить!

Тепер я не сумнівався: коли добре тренуватися, можна стати справжнім телепатом.

Вийшов я від Валерки в гарному настрої. Якщо і далі так піде, то я завиграшки зможу стати відмінником. Вивчу урок і навію, щоб мене викликали.

У дворі моя сестричка Іринка бавилася зі своїми подружками. Вона підбігла до мене і сказала:

— А у нас вдома тьотя «Електричка».

«Електричкою» ми називаємо сусідку Електру Платонівну. З ранку до вечора вона сидить на лаві біля під'їзду і всіх, хто йде повз неї, питає: «Що купив? Що наварив?» Відкараскатися від неї просто неможливо. Деколи вона заходить до бабусі, хоч її ніхто й не запрошує. Мама йде до іншої кімнати, бо знає: доки «Електричка» не викладе всі новини — не піде. А бабуся терпляче слухає.

Я подзвонив. Відчинила мама.

Я швидко наївся і вирішив на «Елект-

ричці» перевірити дію моєї телепатії. Я обережно ввійшов до кімнати, де сиділа Електра Платонівна, і привітався.

Спочатку я глянув упритул на сусідку і подумки проказав: «Час вам додому! Час вам додому! Бабуся втомилася!»

— Що з тобою, Славко? — дивувалася «Електричка».

Я ж мовчу й повторюю далі: «Час вам додому! Час вам додому!»

— Ой, що це з ним? — злякалася «Електричка».— Чому він якось дивно дивиться? Ви неодмінно підіть з ним до лікаря!

Бабуся глянула на мене й усміхнулася.

— Та ні, він у нас хлопчик здоровий. Просто втомився, мабуть.

А я й далі напористо дивлюся на сусідку і навіюю: «Вже час! Досить баламутити людям голову!»

— Я, мабуть, піду! — «Електричка» піднялася зі стільця, ще раз глянула на мене підозріливо і похитала головою.— А ви все-таки пішли б із ним до лікаря!..

Як тільки вона пішла, я радісно вигукнув:

— Вийшло! Вдалося! Це я навіяв їй, що вже час додому!

— Ну й гайдамака ж ти! — жартома сварила мене бабуся.— А я ж трохи була злякалася теж.

Сів я робити уроки. Раптом забігає Андрійко Малигін з нашого класу і, заїкаючись, каже:

— С-с-славко! Х-ходімо у фу-у-утбола гуляти!..

Ми грали аж до сутінків. Повернувся я такий стомлений, що ледве повечеряв, попив чай і пішов спати.

Прочитати розділ з природознавства вже сили не мав. Хотів прочитати в школі, та не встиг. Я лише знав, що йдеться там про повітря. Його треба було спочатку нагріти, а потім охолодити.

Пролунав дзвоник на урок. І ось тоді я вирішив діяти за допомогою телепатії.

Ольга Сергіївна розгорнула журнал і мовила весело:

— Ну, з кого почнемо?

Я сміливо глянув учительці в очі. Дивився і повторював подумки: «Не викликайте мене! Не викликайте мене!»

— Якщо ти так просиш, Славко,— усміхнулася Ольга Сергіївна,— тоді почнемо з тебе! Іди до дошки! Тема не важка.

Я забубонів, що повітря треба спочатку нагріти, а потім охолодити.

— Ну, і що ж станеться з повітрям?

Валера, дивлячись на мене, то надимав щоки, то втягував їх. Він, як справжній товариш, хотів допомогти, підказати. Але я ж не знав, що він має на увазі, і почав думати.

— Якщо повітря нагріти, а потім охолодити,— сміливо почав я,— то спочатку буде тепло, а потім стане холодно.

Ольга Сергіївна сумно похитала головою.

— Ох, Славко, Славко! От я зараз поставлю тобі оцінку, від якої стане спочатку душно, а потім холодно! Сідай.

І я поплентався на своє місце під веселий сміх класу.

— Нічого в мене сьогодні не вийшло,— признався я Валері, коли ми йшли додому.— Не подіяла моя телепатія.

— Дивак ти! — відповів Валерка.— Це тому, що твоя телепатія проти вчительчиної як комариний писк проти сирени пожежної машини.

Проте я не втратив віри в телепатію. Напевно, в мене ще мало досвіду...

Переклад з російської
Малюнки Т. ЮРЧЕНКО

ЛЕДАРСЬКИЙ КРОСВОРД

Перед вами, дорогі друзі, дещо незвичайний кросворд. Але нехай його назва вас не турбує. Кросворд розраховано не лише на ледарів, а й на працьовитих. Чому? Поясню.

Якщо кросворд розв'яже ледар, то, можливо, йому хоч трішки стане соромно й він замислиться над своїм життям...

А якщо кросворд розв'яже працьовитий, він уже ніколи в житті не буде ледарювати...

Відповіді на кросворд надсилайте чимшвидше мені.

Саме в швидкому розв'язанні кросворду приховано неабияку користь. По-перше, працьовиті ще раз пересвідчаться, що ледарювання їм не загрожує. По-друге, ледарі, які першими надішлють відповіді, тим самим покажуть, що вони вже зробили перший крок на шляху до виправлення. І, по-третє, тих, хто надішле правильні відповіді, я нагороджу одним із найпочесніших призів нашого журналу — барвінківським потрійним «Ура!», «Ура!», «Ура!».

А тепер — до роботи! Щасти вам! *Ваш Барвінок*

Коли ви дасте правильні відповіді на всі п'ять питань і заповните горизонтальні клітинки, то в клітинках, виділених по вертикалі червоним кольором, ви прочитаєте про той заклад, куди ледарів щоранку женуть, як то кажуть, з-під палиці...

1. Що найбільше лякає ледаря, коли вранці йому треба йти вмиватися?

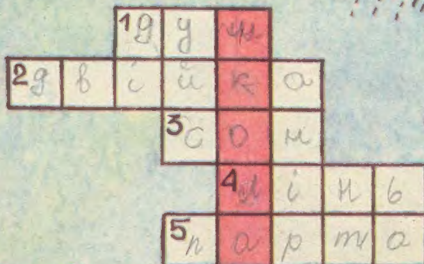
2. Яка з оцінок найчастіше з'являється в щоденнику ледаря?

3. Який стан найбільше в світі полюбляє ледар?

4. Яка найголовніша риса характеру в ледаря?

5. Що в класі на уроці заміняє ледарю ліжко?

Малюнок Є. ІЛЬНИЦЬКОГО

Про голоблю та бричку

Олександр ПАРХОМЕНКО

*Бувало, хвастались діди:
— Родюча в нас земличка!
З весни голоблю посади —
На осінь буде бричка! —
А вже онуки у закон
Дідівський жарт возводять:
Посіють цеглу чи бетон —
Ану ж будинки вродять?
Залізо, дріт, іржавий лом
Зариють знеохайна —
Ану ж під осінь за селом
Надибають комбайна?
Загорнуть скляння в борозні
І мають в серці мрію:
Ану ж назавтра в бур'яні
Запопадуть сулію?..
Такого бруду у землі
На збиток їй зарито!..
І гірше родять картоплі,
І гірше родить жито.
Немов іржа родючість їсть.
Чи нам про те байдуже?
Омий же землю та очисть,
Мій добрий юний друже!*

РЮКЗАКИ

*Ішли у мандрівку тугі рюкзаки,
Зробили привал у ліску край ріки.
Палили багаття, варили куліш
І далі борзенько рушали скоріш:*

*З багаття зосталася сива зола,
Але під золою жарина жила.
Вогонь не прощає найменших провин.
Жорстоко недбальцю відплачує він.*

*Дрімав у жарині, тамуючи лють:
«Ось я допечу їм, якщо не заллють!»
Підступно із попелу лапу простяг,
Суху бадилину до рота потяг.*

*А далі поквапно знай хап у сто лап!
Палала ялина, горішина, граб,
А він гоготів, веселився і ріс,
Злостиво та мстиво винищував ліс...*

*Вертали з мандрівки худі рюкзаки.
Глядять заніміло на чорні пеньки.
Один лиш несміло подав голосок:
«Який же це дурень спалив наш лісок?..»*

Народні прикмети

Горобці і ластівки гніздяться з північного боку — на жарке літо.

Озерна жаба вилазить на берег — перед дощем.

Якщо в'юн клює добре — на дощ, а піднімається на поверхню й кружляє — напередодні грози.

Лисиччина колискова

В комишевій лисиччиній хаті
На ніч мостяться сни волохаті.
Рип та рип ясенова колиска,—
Лисенят заколисує лиска:

— Люлі, люлі, малі, поки спиться,
Хай у сні вам курчатко присниться.
Бо якщо ви не будете спатоньки,
То накличете змія до хатоньки.

Ненажерний змiюка та лютий,
В постолиська залізні узутий.
Отакецькі вогненні очиська —
Можна вмерти, побачивши зблизька!

А хропе — аж дерева здригаються,
В білий світ звірина розбігається!

А вже дух у поганого змія —
Враз в малят-лисенят алергія!
А живе страховидло над озером
І зоветься жахливо — Бульдозером!..

Люлі, люлі, малі, поки спиться,
Хай такий і вві сні вам не сниться!..

Малюнок О. АБЕСИНОВОЇ

Багато хрущів — на сухе літо.

Веселка віщує зміну погоди: вечірня обіцяє погожу, а ранкова — дощову днину.

Тиха й світла ніч без роси — наступного дня неодмінно занегодить.

Пізня весна дарує гоже літо.

Юрій ЗБАНАЦЬКИЙ

Малюнок О. БАССА

ДОВГІ НОГИ

Перед фашистами стояв хлопчик, так, може, йому років одинадцять, може, дванадцять, але не більше. В старених штанцях із полотна, в такій же сорочці, в парусиновому піджачку з чужого плеча, босий. В очах ані переляку, ані подиву, тільки брови супляться досадно.

— Теля загубилося. Бо як почали гахкати та мотоциклами грати, то воно задерло хвоста й було таке. А мати каже: «Иди, Санько, розшукай».

Нічого не сказали, повели кудись хлопця, видно, до старшого.

Невдовзі до штабу припровадили, старшому доповіли.

Тепер Санько опинився у самому кишлі ворожому, солдати німецькі та поліцаї його підштовхнули то в той бік, то в другий, вони чогось метушились, галасували, перелаювались, а Санько до всього придивлявся й прислухався, намагаючись хоч що-небудь тут збагнути.

Скоро й на допит покликали. Санько як переступив поріг, так серце йому й тьохнуло, а ноги враз стали і короткі, і неслухняні. Відразу збагнув: такої честі достукався — до самого генерала покликали. Ого! Значить, тут не простим походом до партизанського лісу, тут таким пахне, що й тісно буде в лісі!

Ішов партизанський розвідник з пастушою торбинкою за плечима, а в торбинці — з десяток гниличок, пастушачий сніданок. Неймовірної ціни вантаж — важливі для партизанських командирів вісті — в голові ховав. Все в ній було записано: і які шляхи-дороги пройшов, і де скільки військ бачив, і скільки машин і гармат ворожих. А тепер ще й з генералом фашистським зустрівся.

— Звідки й куди йдеш?

— А йшов я звідтіля,— кивнув головою, вказуючи ту сторону світу, з якої він сюди з'явився,— а куди йшов, то й сам не знаю, бо блукав геть, сліду шукав, бо воно як забіжить, то й зі свічкою не знайдеш.

— Як зветься село, де ти живеш?

— Так Відрубним звалось, а потім перейменували, а коли ваші прийшли, то ще раз перейменували, так що я не знаю, як воно точно зветься...

— Хто тебе послав у розвідку?

— Так мати каже: «Йди, Санько, шукай, та без теляти й додому не приходь». То я й пішов, так хіба ж його знайдеш?

Генералові швидко набридла така розмова, і Санька витурили геть. Роздягли до голого, штанці обдивилися, сорочину, в піджачку навіть підкладку випороли. Торбину вивернули, гнилички поперерізували навпіл. Нічого не знайшли. А в розвідникову голову не заглянеш. І все на своє навертають:

— Ти партизанський розвідник. Розповідай начистоту.

А Санько знає своє:

— Я розвідник? Хо — вигадали! Кращого не могли придумати?

— Ми знаємо!

— Може, в партизанів розпиталися? Побіжіть та запитайте.

— Запитаємо.

Потім Санькові дали спокій. Знову до генерала побігли. Санько байдуже сидів у кутку, а сам спідлоба позирав: все офіцерські чини виловлював та солдатів підраховував — розвідникові все знадобиться.

Скоро повернулися, веліли збиратись. З штабу вивели, потягли кудись вулицею. Йшов, а назустріч велетенські автомашини мчали з ревом, в автомашинах — солдатів повно, до кожної — гармата причеплена.

Крадькома все те оглядав, підраховував, прикидав. Навіть забув, що вслід двоє з автоматами гупають. Його аж пропасниця била від хвилювання — отакі речі бачив власними очима, отакі вісті мав принести до загону!

Автомашини прогуркотіли, за ними поповзли танки, а він ледь чалапав ногами, не примічаючи холоднючої грязюки, та все підраховував, та все примічав, боячись щось пропустити, щось забути.

Проходили останні танки, коли його спрямували в бічну вуличку, вивели на якийсь пустир, де були забуті сільські глиняки.

Він пішов швидше. Бачив перед собою вдалині знайомий ліс. Там його ждуть, там хвилюються, там дуже необхідне все те, що він зібрав за час своїх небезпечних мандрів. І він не йшов, а біг би, коли б не причепилися оці двоє з автоматами. І він таки чкурне зараз від них, в нього ноги довгі. Хай ось тільки оці глиняки минуть та до отих чагарів наблизяться...

Санько вірив у свої довгі та швидкі ноги. В той час він не думав про те, що за хлоп'ячі швидкі ноги куди швидша ворожа куля...

Василь МОРУГА

Бойова нічия

*Мама із татом збираються в гості.
Тож, поспіваючи всюди і скрізь,
Навперегонки Сергійко і Костик
Допомагати мамі взялись.*

*— Хто з нас прудкіший:
Я чи мій братик?
— Хто з нас меткіший:
Брат мій чи я? —
Кожен старається не відставати,
Тільки виходить усе нічия.
Костик — панчоху,
Сергійко — панчоху.
Той чобіток,
І браток —
Чобіток.
— Як перегнать мені Костю? Хоч трохи!..
— Тільки б Сергійко відстав! Хоч на крок...*

*Костик — сережку.
Сергійко — так само.
По рукавичці приносять брати.
Ось попросила хлопчиків мама
Хустку найкращу їй принести.*

*Разом побігли.
Разом схопили.
Тут би й погодитись їм: нічия.
Тільки ж куди тобі!
Тягнуть щосили:
— Я взявся першим!
— Ні, першим був я!*

*От і несуть вони мамі хустинку:
Цей половинку
І той половинку...*

СВАРКА

За рікою біля кручі
Під зеленим вишняком
Посваривсь будяк колючий
Із вухатим лопухом.

— Це мені,— будяк той каже,—
Сонце світить день при дні.
Так чому ж ти, зілля враже,
Заступив його мені?

— Кинь свої розмови хитрі,
Чи забув,— лопух сказав,—
Як гойдався ти на вітрі
Та під бік мене штовхав?

— Та помовчав би, вухатий,
Може, хочеш ти сказати,
Що той вітер-вітровій
Тільки твій?

— Ну, а ти вважаєш так,
Що коли ти вже будяк,
То і сонечко, і небо
Лиш для тебе?

— Гей, лопуше-капловуше,
Покричи, але не дуже,
Бо візьму та й поколю,
Зажену тебе в ріллю...

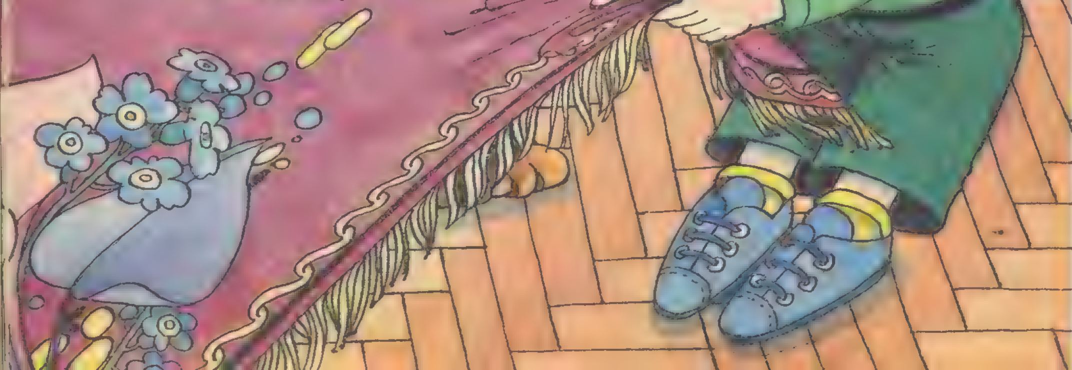
— Гей, будяче-небораче,
Ти у мене ще поплачеш,
Як не дам тобі дощу,
Од вітрів не захищу,
Заберу усе тепло...

І поїхало, й пішло!
Аж гула висока круча,
Все ходило ходуном,
Як сваривсь будяк колючий
Із вухатим лопухом...

Хай лопух,
Нехай будяк —
Їм не соромно ніяк.
А як сварки отакі
Розпочнуться в хлопчаків?..

Малюнок І. КОЖЕМ'ЯКІНОЇ

УВАГА! УВАГА! УВАГА! НЛО

Цей випуск «Веселих каруселей» — таємничий, загадковий, незвичайний і взагалі най-найфантастичніший!

ПО-ПЕРШЕ:

сторінки «Веселих каруселей» «зарядив» на прохання нашого журналу своєю неповторною енергією всесвітньовідомий телезцілитель [illegible] ЧУМАК!

Питаєте, для чого?

— А для того, щоб вам, любі друзі, на літніх канікулах, які вже на порозі, не лише гарно відпочивалось, а ще й прегарно думалось!

Питаєте, навіщо?

Ну, я гадаю, що думати — завжди корисно. Того ж під час виконання даного завдання.

Питаєте, якого?

А тут постривайте...

ПО-ДРУГЕ:

на сторінках «Веселих каруселей» ви сьогодні зустрічаєтесь із розповіддю Андрія Панчишина про його недавню зустріч з НЛО — нерозпізнаним літаючим об'єктом. Щоправда, як я не питав поета, чи бачив він і пришельців-інопланетян, але не вдалося почути від нього ані слова. Припускаюся думки, що він таки бачив їх і вступав навіть у контакт, але дав слово про це не говорити...

І, нарешті, *ПО-ТРЕТЄ:*

тепер ви, потримавши в руках наш «заряджений» «Барвінок», можете чудово думати-мізкувати. Отож — до завдання!

Доручаю вам, де б ви не були влітку — чи вдома, чи на морі, чи в тайзі, чи в бабусиному селі,— увімкнути на час канікул свою спостережливість на повну потужність.

Як ви, мабуть, знаєте з газет і з радіопередач, останнім часом почали до нас учащати інопланетяни та їхні космічні апарати — *НЛО.* Можливо, дехто вже й зустрічав їх. Але у переважної більшості з вас, чомусь так мені здається, зустрічі попереду, саме на літніх канікулах. Тому і вирішив оголосити

КОНКУРС НА КРАЩУ РОЗПОВІДЬ — З МАЛЮНКАМИ — ПРО ВАШУ ЗУСТРІЧ З ІНОПЛАНЕТЯНАМИ ТА НЛО!

Ваш.

Найцікавіші з них ми обов'язково надрукуємо, а їх авторів нагородимо спеціальними «космічними» призами.

Переможців *КОНКУРСУ* буде названо в одному з післяноворічних номерів нашого журналу,— отже, не забудьте передплатити «Барвінок» і порадити зробити те ж саме своїм друзям і знайомим на наступний 1991 рік.

Вірте, хлопчики-дівочки!
Прилетіла тарілочка,
з антисвіту прилетіла
і на кухні тихо сіла
між тарілки та горнята.
Як тепер її впізнати?
О!
Прилетіло НЛО!

Мама їсти наварила
і до столу запросила,
і насипала до тої,
до тарілки неземної.
Сіли тато за столом,
з'їли борщик з НЛО...
О!
Прилетіло НЛО!

Як наїлися досита,
почали тарілки мити,
а приблуда — не схотіла
і немита полетіла!
Вірте, хлопчики-дівочки!
Відлетіла тарілочка...
О!
Відлетіло НЛО!
О!

Кілька рекомендацій-порад:

1. Після вашого «контакту» негайно все занотуйте на папері!

2. Ні в якому разі нікому, окрім нашого журналу, про це не кажіть!

3. Занотувавши бачене і зберігши таємницю, негайно шліть свого листа й малюнки до «Барвінку»!

Отже, вмикайте на повну потужність свою спостережливість і, звичайно ж, фантазію — і вперед!

Малюнок В. БАРІБИ

Чому папуги мають барвисте пір'я

Казка

Нічого дивного нема в тому, що казки люблять і діти, і дорослі. Проте написати, створити справжню казку можуть далеко не всі...

До таких щасливців, котрі можуть у звичайнісіньких речах побачити казкову зав'язь, належать давні друзі «Барвінку» — учні 3 класу 12-ї середньої школи міста Керчі. Правда, коли цей номер потрапить до ваших рук, вони вже цілком зможуть вважати себе четвергокласниками: адже на порозі — літо, кінець шкільних занять!.. Але маємо певність, що в четвертому класі і взагалі — в подальшому житті цих талановитих дітей, що гуртом складають чудові казки, ніколи не полишить відчуття краси і казковості навколишнього світу.

Пропонуємо вам, дорогі друзі, одну з казок, придуманих усім класом.

На безлюдному острові далеко в океані жили жовті папуги. Це були дружні, розумні і добрі птахи.

Добре велося їм! Цілий рік на острові світило сонце, було багато зелені.

Та якось до острова пристав піратський корабель. Морські розбійники влаштували справжнє полювання на жовтих папуг, але зловити вдалося лише одного — найдовірливішого.

Посадили його пірати в клітку та й повезли з собою.

Коли корабель пристав до берега, клітку з папугою виносили на люди. Жовтий птах звеселяв публіку. Люди сміялися, плескали в долоні — адже ніколи не бачили такого розумного птаха, кидали гроші, які забирали пірати.

Жаліли папугу тільки птахи. Качка-мандаринка з Китаю подарувала йому свою жовтогарячу пір'їну, фламінго з Африки — рожеву, лелека дав біле перо, а крук — чорне.

Коли корабель знову поплив по океану, жовтий папуга дуже засмутився. Та ось він згадав про подарунки. Прикрасив себе різнобарвними пір'їнками і раптом відчув у собі силу друзів. Махнув крильми, зламав клітку і полетів на батьківщину.

Відтоді папуги стали барвистими. Це пам'ять про пташину дружбу.

Переклад з російської

Давньому другу й автору журналу, народному письменнику Туркменії Каюму Тангрикулієву виповнюється 60 літ. «Барвінок» сердечно вітає його й зичить нових мудрих, веселих, добрих і сонячних віршів, повістей і казок. Одну з них пропонуємо вам, дорогі друзі.

Каюм ***ТАНГРИКУЛІЄВ***

Ширдак і старенька

Набридло Ширдаку сидіти без діла у своєму курені. Узяв він чарівну трубу й поглянув навколо. В одному з дворів Ширдак помітив стареньку, що сумно сиділа під урюковим деревом.

«Що це з нею сталося?» — подумав Ширдак і підкрутив лінзи, щоб видніше було.

Поспостерігавши з хвилинку, він узувся й ледь не бігом вискочив із куреня...

Бабуся була дуже стара. Сьогодні її онучок разом із татом поїхав до міста, й вона зосталася сама. Нікому було зірвати для неї стиглого урюку, який вона любила над усе. «Піду хоч посиджу в саду, на плоди погляну»,— подумала старенька.

Недовго просиділа вона під деревом. І раптом їй у заполу звалився чималий золотавий урюк. Тільки-но вона з'їла перший урюк, тут-таки до неї в заполу й другий бебехнувся...

Глянула старенька вгору — чого це раптом урючини падати почали? Може, птахи скидають? Або вітер?.. Та гілки не розгойдувались під поривами пустотливого вітру, і птахів не було видно.

Старенька стенула плечима й додому пішла.

А Ширдак, сидячи високо на дереві, тихцем усміхнувся. На серці було легко, як буває завжди, коли добру справу зробиш. Адже бабуся була дуже старенька, і нікому було помогти їй...

З туркменської.
Переклав А. КОСТЕЦЬКИЙ
Малюнок О. АБЕСИНОВОЇ

ПРОВІСНИК ІОНА

Жив собі в давні часи чоловік на ймення Іона. Був він добрий і хороший, всі його любили. Сам великий Ягве вирізнив Іону поміж безлічі людей і сказав йому:

— Ти чоловік добрий, хороший, всі тебе люблять, і за це виявлю я тобі милість — зроблю тебе провісником. Піди зараз же до міста Ніневії та скажи його мешканцям, що дуже скоро з ними трапиться величезна біда: я знищу їх усіх до одного — і чоловіків, і жінок, і дітей малих.

— Навіть малих дітей? За що ж? Чим завинили перед тобою жителі цього міста?

— Всі вони зробилися гордливими й злими: не слухаються мене, не підкоряються мені. Надто запишався їхній цар. За це я вирішив зруйнувати Ніневію, а всіх її мешканців понищити.

— Ніневія — визначне місто,— відказав Іона,— а чимало його жителів ще настільки малі, що не можуть одрізнити праву руку від лівої. Невже ти й малих дітей не пожалієш?

— Як я сказав, так і буде,— розгнівався Ягве.— А твоя справа піти в Ніневію і провістити її мешканцям, що всі вони невдовзі загинуть.

— Але вони не повірять мені! — вигукнув Іона.— Вони не повірять, що ти такий жорстокий і безжальний. Я сам не можу вірити в це.

— Не турбуйся,— мовив Ягве.— Повірять тобі чи не повірять, але мине сорок днів, і твоє провіщення збудеться. І ти уславишся як видатний пророк.

І пішов Іона в Ніневію. Піднявся він на високий пагорб і побачив перед собою велике красиве місто. Довгі роки будували його люди і прикрашали, а через сорок днів щезне Ніневія, наче й не було її.

Подув вітерець. І долинули до Іони пахощі квітів, диму печей, свіжого хліба. Розрізнив він стукіт молотків у майстернях, ревіння худоби в хлівах, і гамір натовпу на базарі, і сміх дітей на плескатих дахах.

І подумав Іона: «Якщо жителі Ніневії не повірять моєму провіщенню, то Ягве ще більше розсердиться і, звичайно, знищить місто. То вже краще мені туди не ходити. Може, Ягве передумає й забуде?»

І замість того, щоб спуститися до міста, повернув Іона в інший бік. Ішов він, ішов та й прийшов на берег моря. Там стояв корабель. Заплатив Іона гроші за провіз, піднявся на корабель і поплив у далекі краї.

Але Ягве нічого не забув і спрямував на корабель страшенну бурю. Забилися, заревіли хвилі, ось-ось розіб'ють вони суденце. Змучилися веслярі, а буря не вщухає.

Почали вони кидати в море всілякий вантаж, аби корабель полегшити. А Іона спустився в трюм і міцно заснув. Він і не здогадувався, що вся ця буря знялася через нього.

І сказали корабельники:

— Не звичайна ця буря. Видать, пливе з нами такий жахливий лиходій, що навіть море закипіло від гніву й не заспокоїться, доки не проковтне його.

І кинули жереб, щоб узнати, хто винен у їхнім нещасті. Виявилось, Іона. Прийшли до Іони корабельники, збудили його та й кажуть:

— Що ти накоїв, коли через тебе сталася з нами така біда?

Тут і зізнався Іона, що тікає він од Ягве, бо не хоче провіщати людям біду. Злякалися корабельники й запитали Іону:

— Що з тобою вчинити, аби море стихло й ми зосталися живими?

І відказав їм Іона:

— Візьміть і киньте мене в море. І буря вщухне.

Нічого не відповіли корабельники, тільки дужче на весла налягли. Та не стачало їм сил боротися з хвилями. Небо все темнішало, все здіймалися чорні буруни з білими гребенями.

— Що ж ви зволікаєте? — вигукнув Іона.— Швидше кидайте мене в море! Нехай я загину один, а ви зостанетесь живими.

— Пробач нам, добрий чоловіче! — сказали корабельники та й кинули Іону в море.

І буря почала вщухати.

Пішов на дно Іона. Зімкнулися над ним хвилі. Обгорнули голову його морські трави.

Але раптом підхопила його підводна течія і понесла в темряву. А потім одійшли хвилі, і зостався Іона в печері, куди не втрапляв навіть крихітний промінь світла.

Простягнув Іона руки, наче сліпий, і торкнувся стінки. Стінка була м'яка, тепла, ніби жива. Прислухався Іона, і долинули до нього з глибини розмірені удари: бум-бум-бум! І зрозумів Іона, що проковтнув його незвичайний кит і що в мороку стукотить китове серце.

Три дні й три ночі провів Іона в череві кита, а на четвертий день почав він молити Ягве:

— З чорної безодні, з глибини й темноти кличу тебе. Всі хвилі морські ходять наді мною, морські трави обгорнули голову мою, і темрява огорнула мене! Відпусти мене на світ білий. Я зроблю все, що ти наказував мені.

І тут хлюпнули хвилі в китову пащу, підняли вони Іону, рушили назад і викинули його на берег.

Висушив Іона одіж та й пішов світ за очі. Йшов він, ішов і вийшов до великого незнайомого міста. І спитав у перехожого:

— Це що за місто?

І відказав перехожий:

— Ніневія.

А Іона прийшов у місто з іншої сторони і не впізнав його.

Лячно зробилося Іоні. Зрозумів він, що Ягве привів його сюди. І почав Іона лічити, скільки днів із сорока минуло і скільки зосталося жити Ніневії. І вийшло, що лишається всього-на-всього три дні.

Поспішив Іона до Ніневії. Три дні, вибиваючись із сил, блукав він містом із

кінця в кінець, стукав у помешкання й волав:

— Горе вам, жителі Ніневії! Розгнівався на вас великий Ягве. Знищить він вас і місто ваше на руїни оберне!

А на четвертий день вийшов Іона з міста, сів на високому пагорбі й почав чекати, що станеться з Ніневією.

Дмухнув вітерець, але не долинули до Іони ні пахощі квітів, бо ніхто їх тепер не поливав, і вони пов'яли, ні диму печей, бо ніхто не готував собі їжу, ні дитячий сміх, бо навіть діти повірили у страшне пророцтво Іони. Чулися самі

стогони людей, моління про помилування та ревіння негодованої худоби.

І подумав Іона: «Виходить, я видатний провісник. Усі як один повірили моїм словам, покидали свої справи, розідрали на собі одіж на знак горя й притрусили голови попелом. Навіть цар Ніневії зійшов із золотого престолу, перевдягся в лахміття й сидить на купі попелу, мов жебрак».

І з жахом чекав Іона, що зараз здійсниться його пророцтво.

Так він сидів на пагорбі й дивився на місто. Сонце припікало йому голову, спрага сушила рота, але Іона не рухався з місця.

І раптом поруч із ним виріс зелений пагін і тут же обернувся на стебло, стебло обернулося на кущ, кущ просто на очах в Іони зробився деревом.

Здійнялося дерево над Іоною і накрило його своєю тінню. Та хробак підточив дерево, і воно всохло. Побачив це Іона і гірко заплакав.

І тут він почув голос Ягве:

— Невже тобі жаль дерева?

— Украй жаль,— відповів Іона.— Так жаль, що й світ мені не милий.

— Ти пожалів дерево, яке виросло в тебе на очах і одразу всохло,— мовив Ягве.— Лише саме дерево, хоча й не саджав його. Як же ти міг подумати, що я зруйную Ніневію, мешканці якої покаялись у своїх лиходійствах? Адже Ніневія — видатне місто, а багато мешканців ще настільки малі, що не можуть одрізнити ліву руку від правої.

Зрадів Іона й пішов геть.

Озирнувся, востаннє поглянув на порятоване ним місто, і вітер приніс до нього пахощі квітів, і диму печей, і свіжого хліба. Розрізнив Іона й стукіт молотків у майстернях, і ревіння худоби в хлівах, і гамір натовпу на базарі, і сміх дітей на плескатих дахах.

Переказав В. БЕРЕСТОВ
Переклад з російської

Малюнки В. ШИРЯЄВА

Винахід сера Хілла, або 150 років вашій знайомій

Кожен із вас, друзі, мабуть, не раз уважно розглядав поштову марку на щойно одержаному листі. І щоразу бачив щось нове, цікаве. Адже на марках зображаються визначні події, видатні люди, твори мистецтва, дивовижні рослини і тварини.

Ще цікавіше, коли ви старанно збираєте, колекціонуєте поштові марки різних часів, різних країн. Це корисне й цікаве заняття називається філателією. А люди, що займаються збиранням марок, звуться філателістами.

Збирати можна як нові марки, так і погашені, тобто ті, що були у вжитку, на яких є поштовий штемпель. Не раджу брати марку пальцями, щоб не зім'яти чи не забруднити її. Треба придбати пінцет з гладенькими кінцями. Марки вміщуються у спеціальний альбом — кляссер, який продається в магазинах «Філателія» або «Культтовари».

До речі, в клубах філателістів, у магазинах «Філателія» ви можете одержати поради, консультації.

А сьогодні я хочу розповісти вам про те, як виникли марки, і про найпершу марку, яка з'явилася 150 років тому в Англії.

На початку XIX століття поштові послуги коштували дорого. А за доставку листа платив гарні гроші той, хто його отримував. І одного разу, поміркувавши над цим, королівський поштмейстер сер Роланд Хілл запропонував англійському уряду прийняти закон про поштову реформу. Тепер за лист мав платити той, хто надсилає його, і до того ж платити дуже недорого. Отже, послугами пошти змогли користуватися всі. Однак необхідно було якось підтвердити, що доставку листа оплачено. Книготорговець Чалмерс запропонував для цього наклеювати на конверт спеціальну квитанцію, яку можна було б купити в будь-якому відділенні поштового відомства Англії. І така квитанція, тобто та сама марка, котра й донині є на кожному конверті, листівці в усіх країнах, з'явилася на світ у травні 1840 року. Відтоді марки почали випускати всюди.

Наступного разу, друзі, я розповім вам про перші вітчизняні марки. А ви напишіть мені, чи збираєте марки? Які саме? Можливо, ви колекціонуєте щось інше — листівки, етикетки, монети? Чекаю листів!

Ваш БАРВІНОК

Добрий день, дорогі друзі!

Сьогодні мені хочеться розповісти вам про один не дуже звичайний випадок, що стався з моїм знайомим — другокласником Вітьком.

Ішов якось Вітько із школи додому. Бачить — перед його парадним лежать дві чималі дошки, ящик дерев'яний з облицювальною плиткою та якась іржава труба. А перед цими речами стоїть у задумі бабуся — Вітькова сусідка з четвертого поверху. Постояла трохи, махнула рукою та й подалася кудись.

«Мабуть,— вирішив Вітько,— за підмогою пішла, щоб винесли їй ці речі нагору. А я зараз усе сам швиденько зроблю. Ото порадіє старенька!»

І заходився Вітько перетягати дошки й плитку на четвертий поверх.

Коли вже зоставалося винести нагору лише трубу, з-за рогу вийшла старенька з двірником. Той котив перед собою невелику тачку. Побачивши Вітька з трубою в руках, бабуся, замість того щоб дякувати хлопчику, раптом ледь не з кулаками накинулась на нього.

— Ти що ж це робиш, хуліган?! — зарепетувала вона.— Тебе хто просив не в свої справи лізти?!

Від подиву Вітько так і вкляк на місці. А старенька не вгавала:

— Оце ледве упрохала двірника, спасибі йому, за три карбованці сміття на звалище вивезти, а ти все назад поперетягав!

— Та я ж думав...— почав був виправдовуватись отетерілий Вітько, та бабуся й доказати не дала.

— «Думав»! — передражнила вона.— Краще б у школі на уроках думав!.. Я дві години зносила цей непотріб, щоб не захаращував балкон, а цей розумничок за п'ять хвилин усе зіпсував! Ану, тягни назад!

— І не подумаю! — розсердився Вітько на таку несправедливість, крутнувся на місці й пішов геть.

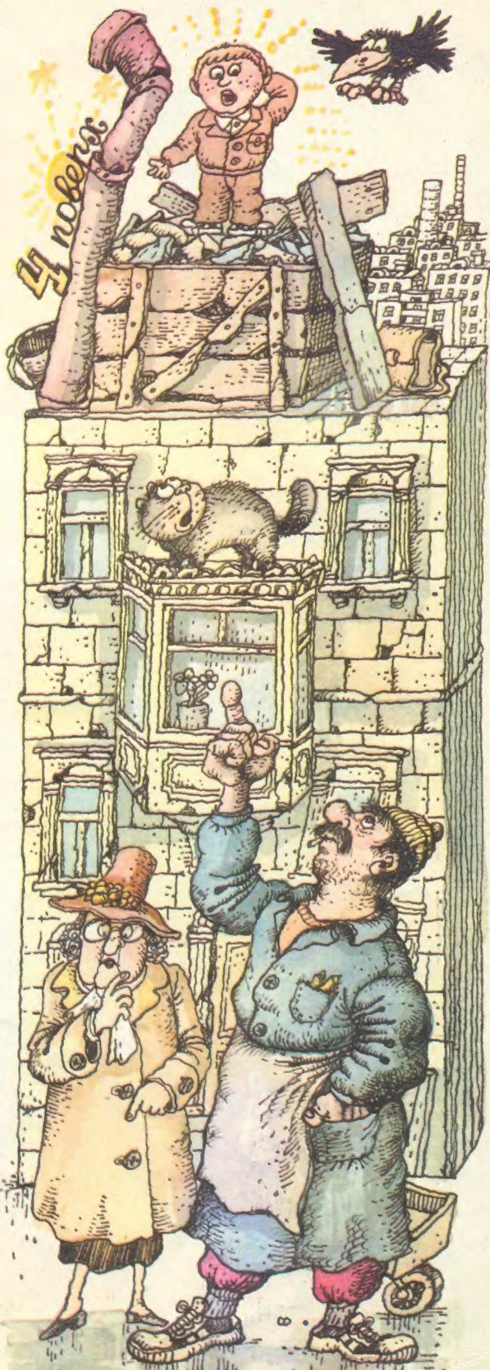
Отака незвичайна пригода сталася з моїм знайомим.

Хотів ніби добру справу зробити, а вийшло навпаки...

Не завжди, мабуть, добра справа може для інших такою ж зостатися. Бува, що й на протилежне обертається... А як ви гадаєте, дорогі друзі? Чи не траплялося щось подібне з вами? Напишіть мені.

До нових зустрічей!

Ваш професор ***МАКІВКА***

Малюнок Р. САХАЛТУЄВА

ЗВІДКИ ПРИХОДЯТЬ СЛОВА?

УРОК ПОЧИНАЄТЬСЯ

Ось у клас входить вчитель. Він досвідчений педагог, викладає багато років свій улюблений предмет — географію. А поки вчитель іде до столу, кладе журнал і сідає, ми з вами спробуємо розв'язати одну задачу: що ж означає слово «вчитель»?

Того, хто вас учить, можна назвати кількома словами (ми щойно так зробили). Це вчитель, викладач, педагог. Як думаєте, чи ці слова зовсім однакові за значенням? Виявляється, що не зовсім.

Учитель — від «учити»; він навчає, викладає якийсь предмет у школі.

Викладач — від «викладати», він викладає свої знання перед іншими. Ці «інші» — студенти, бо викладачами звичайно звуть учителів вищих шкіл — інститутів, університетів.

Ну, а педагог? По-грецьки — це «дітовод», «вихователь». Значить, це людина, яка навчає і виховує. От ми вашого вчителя географії й назвали педагогом — за його вміння і досвід.

Та ось вчитель каже: «Пишіть «Класна робота». Поставте число». А коли кажуть «Поставте дату»? А як треба сказати: «Яка сьогодні дата?» чи «Яке сьогодні число?»?

Число — це день місяця серед інших його днів: двадцяте грудня, дев'яте березня. Можна сказати: «Яке сьогодні число?» Тоді відповідь буде: «Сьогодні перше квітня».

Дата — це точний календарний час певної події. До неї входять число, місяць, рік. Тому кажуть: «Дата народження Тараса Григоровича Шевченка — 9 березня 1814 року»; «Поставте дату під цією заявою».

А звідки пішла «дата»? Слово датум взяли з латинської мови італійські рахівники. Означало воно «дане». Цим словом вони позначали строк сплати боргу. Пізніше так стали називати будь-який строк.

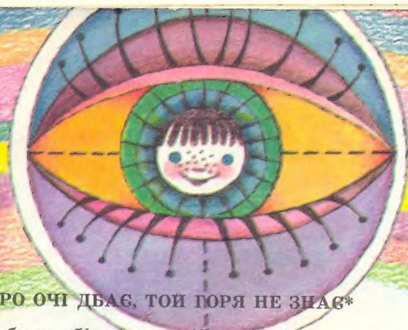
Рубрику веде **А. П. КОВАЛЬ**, *доктор філологічних наук, професор*

Педагог

Вчитель

Число

Дата

ХТО ПРО ОЧІ ДБАЄ, ТОЙ ГОРЯ НЕ ЗНАЄ*

Щоб запобігти зоровій втомі і короткозорості, ви можете виконувати ці вправи протягом 3—5 хвилин (фізкультпауза) в середині 2-го та 4-го уроків.

1. Вихідне положення — відкинувшись на спинку парти. Глибоко вдихнути повітря. Нахилившись вперед, до кришки парти, видихнути. Повторити 5—6 разів.

2. В. п.— сидячи, відкинувшись на спинку парти. Прикрити повіки, міцно заплющитися, відкрити повіки. Повторити 5—6 разів.

3. В. п.— сидячи. Руки на пояс. Повернути голову праворуч, подивитися на лікоть правої руки, повернути голову вліво, подивитися на лікоть лівої руки, повернутися у вихідне положення. Повторити 5—6 разів.

4. В. п.— сидячи. Підняти очі вгору, зробити ними кругові рухи за годинниковою стрілкою, потім зробити ними кругові рухи проти годинникової стрілки. Повторити 5—6 разів.

5. В. п.— сидячи. Руки вперед, подивитися на кінчики пальців, підняти руки вгору (вдихнути), стежити очима за руками, не піднімаючи голови, руки опустити (видихнути). Повторити 4—5 разів.

6. В. п.— сидячи. Дивитися прямо перед собою на класну дошку 2—3 секунди, перевести погляд на кінчик носа на 3—5 секунд. Повторити 6—8 разів.

7. В. п.— сидячи, закрити повіки. Протягом 30 секунд масажувати їх кінчиками вказівних пальців.

Розроблені спеціальні вправи й для тих, у кого короткозорість. Про проведення таких вправ треба порадитися з лікарем-окулістом.

Е. АВЕТИСОВ, професор

** Закінчення. Початок у №№ 3, 4, 1990 р.*

8-35

Індекс 74022

Барвінок

полиця книжок

Марія ЛЮДКЕВИЧ

ЛЕВЕНЯ ІЗ МІСТА ЛЕВА

Левеня із міста Лева,
В нього мати королева,
Біля ратуші на троні,
На залізному припоні.
Батько лев на гербі гордо
Сім віків стоїть рекордно.
Левеня — воно ж дитина,
Звісна річ, у тім причина,
Що воно не скам'яніло
Ні душею, ані тілом.
Хоче гратись, пустувати
І бруківкою стрибати.
В автодромі луна-парку
Левеняті ох як жарко.
Пишна грива, очі сині,
Левеня щасливе нині,
Бо живе у рідним Львові.
Левенятко — на значкові,
Той значок купила мати
Для синка Левка на свято.
І так гарно їм обом —
Левенятку із Левком.

Дорогий читачу!

Ми не випадково передрукували цей віршик із нового дитячого журналу «Левеня». Відчуваєш, як привітно усміхається до тебе старовинний Львів — одне з найчарівніших міст Європи. І дуже приємно, що у Львові побачило світ ще одне дитяче видання. Маленькі львів'яни вже встигли заприятелювати з ним.

Тож побажаємо, читачу, юному «Левеняті» нових друзів і в місті Лева, і в місті Кия — всюди, де читають і шанують «Барвінок».

ЖУРНАЛ ЦК ЛКСМУ ТА РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ РАДИ ВСЕСОЮЗНОЇ ПІОНЕРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ІМЕНІ В. І. ЛЕНІНА ДЛЯ ШКОЛЯРІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ

Журнал нагороджений Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР

Видається українською та російською мовами.
Засновано в 1928 році.
Виходить раз на місяць.
Київ, «Молодь».

Головний редактор **В. Й. Вороновнч**

Редколегія:
В. М. Гончаров, А. І. Давидов, В. М. Довжик, О. Д. Іваненко, В. І. Кава, А. Л. Качан, Л. І. Козій (відповідальний секретар), **А. Г. Костецький, В. Я. Неділько, В. З. Нестайко, Д. В. Павличко, О. І. Пархоменко, Т. В. Полякова, Б. Й. Чалий**

Технічний редактор
М. К. Акопова
Коректор
С. І. Гайдук

На обкладинці малюнок Є. Криги
Макет О. Личик

«Барвинок», журнал ЦК ЛКСМУ и Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации им. В. И. Ленина для школьников младших классов (на украинском языке).

Издаётся на украинском и русском языках. Основан в 1928 году.
Выходит ежемесячно.
Киев, «Молодь».

Полиграфкомбинат ЦК ЛКСМ Украины «Молодь» ордена Трудового Красного Знамени издательско-полиграфического объединения ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия».

Адрес редакции и полиграфкомбината: 252119, Киев-119, ул. Пархоменко, 38—44.
Тел. 211-06-80, 211-04-98.

Здано до набору 23.02.90. Підписано до друку 21.03.90. Формат видання $60 \times 90^1/_8$.
Папір офсетний № 2. Офсетний друк. Умовн. друк. арк. 3. Умовн. фарбовідб. 12,0. Обліково-видавн. арк. 3,28. Тираж 328 600 Зам. 0-92. Ціна 20 к.

Поліграфкомбінат ЦК ЛКСМ України «Молодь» ордена Трудового Червоного Прапора видавничо-поліграфічного об'єднання ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия».
Адреса редакції і поліграфкомбінату: 252119, Київ-119, вул. Пархоменка, 38—44. Тел. 211-06-80, 211-04-98.

Текст набрано із застосуванням вітчизняного фотонабірного комплексу «Каскад».